

Ubezpieczenia w firmie

Ubezpieczyciel wstępuje w sprawę sądową o odszkodowanie

Iwona Jowik 08-12-2011, ostatnia aktualizacja 08-12-2011 07:25

źródło: Rzeczpospolita

Wyrok sądu cywilnego stwierdzający odpowiedzialność ubezpieczonego za szkodę jest wiążący dla zakładu ubezpieczeń w zakresie, w jakim stwierdza realizację ubezpieczonego ryzyka. Tak jest nad Wisłą i nad Sekwaną

Polscy przedsiębiorcy działający na rynku francuskim coraz częściej są stroną w postępowaniach zmierzających do ustalenia odpowiedzialności cywilnej przed francuskimi sądami. Jakże zasady rządzą takimi postępowaniami?

W postępowaniu w sprawach o odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel często odgrywa aktywną rolę, występując obok lub nawet w miejsce ubezpieczonego. Wyrok sądu cywilnego stwierdzający odpowiedzialność ubezpieczonego za szkodę jest bowiem wiążący dla ubezpieczyciela i jest on równoznaczny ze stwierdzeniem realizacji ubezpieczonego ryzyka.

Oznacza to, że ubezpieczyciel nie będzie mógł podważyć zaistnienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem i to nawet w sytuacji gdy nie uczestniczył on w postępowaniu sądowym. Z tego powodu jest on zainteresowany udziałem w sprawie pomiędzy ubezpieczonym i poszkodowanym, aby w ten sposób bronić swoich interesów. Ponadto jego obecność w procesie może również wynikać z woli jednej ze stron.

W jakiej formie wstąpienie

Ubezpieczyciel może zawsze wstąpić do postępowania toczącego się przeciw ubezpieczonemu. Najczęściej w takiej sytuacji będzie on wraz z ubezpieczonym dążył do ograniczenia jego odpowiedzialności i uzyskania jak najkorzystniejszego wyroku. Jednakże może on też przyłączyć się do postępowania, jeśli kwestionuje swój obowiązek wypłaty odszkodowania i w takiej sytuacji będzie działał niejako przeciwko ubezpieczonemu.

Forma, w jakiej powinno nastąpić wstąpienie do postępowania, zależy od sądu, przed którym toczy się sprawa. Przed sądem powszechnym TGI (odpowiednik polskiego sądu okręgowego) wstąpienie do sprawy następuje poprzez złożenie w sekretariacie sądu pisma procesowego wskazującego na argumenty ubezpieczonego, które popiera ubezpieczyciel, a także zawierającego uzasadnienie wstąpienia do sprawy ubezpieczyciela.

Z uwagi na okoliczność, że ustanowienie adwokata jest obowiązkowe przed tym sądem, pismo to musi zostać złożone przez adwokata wpisanego na listę adwokatów przy sądzie, przed którym toczy się postępowanie.

Przed sądami, gdzie obowiązuje ustny tryb postępowania a ustanowienie adwokata nie jest obowiązkowe, ubezpieczyciel może wstąpić do postępowania składając stosowne oświadczenie na rozprawie. Niemniej forma pisemna jest również dopuszczalna, a nawet zalecana.

Klauzula prowadzenia procesu

Co do zasady ubezpieczony – sprawca szkody – może samodzielnie występować przed sądem w wytoczonym przeciwko niemu postępowaniu. Takie rozwiązanie niesie jednak dla ubezpieczyciela podwójne ryzyko: może zdarzyć się, że ubezpieczony nie będzie potrafił skutecznie się bronić przed zarzutami poszkodowanego bądź wcale nie będzie mu zależało na korzystnym dla niego wyroku, wiedząc, że i tak to nie on, ale jego ubezpieczyciel pokryje zasądzone odszkodowanie.

Aby zapobiec takim sytuacjom, francuskie prawo daje ubezpieczycielowi możliwość zawarcia w umowie ubezpieczenia klauzuli prowadzenia procesu. Zgodnie z nią zakład ubezpieczeń zapewnia sobie możliwość prowadzenia w imieniu ubezpieczonego procesu o odszkodowanie wytoczonego przez poszkodowanego.

Dla ubezpieczonego oznacza to, że musi się on powstrzymać od ingerowania w postępowanie, pozostawiając ubezpieczycielowi dokonanie wszelkich czynności, od wyboru adwokata aż po ocenę zasadności wniesienia środków odwoławczych. Ubezpieczony może ingerować w proces tylko, jeśli służyć by to miało obronie tych jego interesów, które nie są brnione przez ubezpieczyciela.

Zakład ubezpieczeń, który zdecydował się na prowadzenie procesu, nie może poświęcać interesów ubezpieczonego, broniąc swoich interesów. Pociągnięcie ubezpieczyciela do odpowiedzialności za niewłaściwe reprezentowanie interesów ubezpieczonego jest możliwe, jednak w praktyce dość trudne. Sądy francuskie wymagają nie tylko wykazania jego winy i powstałej stąd szkody, ale także tego, że wina wynika ze złej wiary albo rażącego zaniedbania ubezpieczyciela.

Na przykład zakład ubezpieczeń, który wnosi apelację niemającą wystarczających szans na powodzenie, w wyniku czego zostaje zasądzone odszkodowanie przewyższające górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela, będzie ponosił odpowiedzialność za wynikłą stąd szkodę. Podobnie odmowa zakładu ubezpieczeń zawarcia ugody z poszkodowanym korzystnej dla ubezpieczonego może skutkować odpowiedzialnością ubezpieczyciela.

Dla ubezpieczonego, przeciwko któremu toczy się proces o odszkodowanie, korzystne będzie wezwanie swojego ubezpieczyciela do udziału w postępowaniu. W ten sposób może on zapobiec ewentualnym trudnościom, jakie mógłby napotkać, gdyby sam wypłacił poszkodowanemu zasądzone odszkodowanie, a następnie, powołując się na umowę ubezpieczenia, domagał się zwrotu od swojego ubezpieczyciela.

Jeśli nastąpi wezwanie do udziału w sprawie, sąd w jednym wyroku wypowie się na temat odpowiedzialności sprawcy szkody oraz w przedmiocie obowiązku ubezpieczyciela wypłaty zasądanego odszkodowania. Ewentualnie, gdyby ubezpieczyciel kwestionował ten obowiązek, sąd zbada, czy zdarzenie objęte jest umową ubezpieczenia i czy są spełnione wszystkie warunki jego wypłaty.

Jaki termin wezwania

Termin na wezwanie do udziału w sprawie ubezpieczyciela wynosi dwa lata od podjęcia przez poszkodowanego czynności przed sądem przeciwko sprawcy.

Wezwanie do udziału w sprawie zawsze przybiera formę pozwu, niezależnie przed jakim sądem toczy się postępowanie. Podobnie jak w przypadku interwencji ubezpieczyciela, jeżeli postępowanie toczy się przed sądem powszechnym TGI, pozew sporządza adwokat wpisany na listę adwokatów przy sądzie, przed którym toczy się postępowanie. W postępowaniu przed sądem handlowym, w którym ustanowienie adwokata nie jest obowiązkowe, pozew może zostać złożony bezpośrednio przez zakład ubezpieczeń.

Niewątpliwie jednym z powodów częstego uczestniczenia zakładów ubezpieczeń w postępowaniach o odszkodowania jest okoliczność, że nie jest możliwe umieszczenie w polisie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zapisu wyłączającego wezwanie do udziału w sprawie ubezpieczyciela przez ubezpieczonego. Według francuskiego kodeksu ubezpieczeń taka klauzula jest nieważna.

Roszczenie bezpośrednio poszkodowanego

Podobnie jak jest to w Polsce w przypadku ubezpieczeń obowiązkowych odpowiedzialności cywilnej (art. 19 ustawy z dnia 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych), we Francji poszkodowany może wybrać, czy będzie domagał się naprawienia szkody od sprawcy, czy bezpośrednio od jego ubezpieczyciela.

Gdyby poszkodowany zdecydował się skorzystać z drugiej opcji, rozważyć należy kilka hipotez.

Po pierwsze, poszkodowany może zwrócić się przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli w innym postępowaniu została już ustalona odpowiedzialność sprawcy szkody.

Po drugie, poszkodowany ma możliwość pozwania bezpośrednio ubezpieczyciela, a następnie wezwania do udziału w toczącym się już postępowaniu ubezpieczonego sprawcy szkody. W takim postępowaniu sąd wypowie się w przedmiocie obowiązku wypłaty odszkodowania przez zakład ubezpieczeń oraz na temat odpowiedzialności sprawcy, a wyrok będzie wiążący dla ubezpieczonego. Bardzo istotną konsekwencją praktyczną tego rozwiązania jest okoliczność, że gdyby okazało się, że ubezpieczenie nie pokrywa całości zasądzonego odszkodowania, poszkodowany mógłby domagać się zapłaty różnicy od ubezpieczonego – sprawcy szkody.

Po trzecie, gdyby z jakichkolwiek powodów ubezpieczony nie został wezwany do udziału w sprawie, sąd mimo wszystko wyda wyrok przeciwko ubezpieczycielowi, jednak nie będzie on wiążący dla ubezpieczonego. W konsekwencji w innym toczącym się postępowaniu będzie on mógł skutecznie zakwestionować swoją odpowiedzialność.

Jaki sąd

Właściwość sądu, przed który należy wnieść pozew przeciw zakładowi ubezpieczeń, zależy od jego formy prawnej. Jeśli ubezpieczyciel jest spółką cywilną (w ten sposób działają tzw. mutuelle), właściwym będzie w zależności od wartości przedmiotu sporu sąd powszechny TGI albo TI (tribunal d'instance, odpowiednik polskiego sądu rejonowego).

W przypadku gdy ubezpieczyciel działa w formie spółki akcyjnej, pozew należy wnieść przed sąd handlowy, jeśli poszkodowany jest przedsiębiorcą, a w pozostałych przypadkach powodowi przysługuje wybór pomiędzy sądem handlowym a sądem powszechnym.

Komentuje Iwona Jowikadwokat z paryskiej i warszawskiej Izby Adwokackiej, współnik zarządzający kancelarii Copernic Avocats

Udział zakładu ubezpieczeń w postępowaniu o odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności cywilnej przeciwko sprawcy szkody stanowi swoisty przymus ubezpieczyciela. Niezależnie w jakiej formie się on realizuje, taki udział pozwala zakładowi ubezpieczeń na uzyskanie realnego wpływu na wynik postępowania.

Co warto podkreślić, na wynik postępowania, którego skutkiem ubezpieczyciel będzie się musiał podporządkować, niezależnie czy wziął udział w procesie czy nie. Należy przy tym zaznaczyć, że w praktyce rośnie świadomość polskich przedsiębiorców, dla których naturalną konsekwencją pozwania ich przed sądem francuskim przez poszkodowanego (lub w pewnych przypadkach przez ubezpieczyciela poszkodowanego na zasadzie regresowego) staje się wezwanie do udziału w sprawie swojego ubezpieczyciela.

Specyfika francuskiej procedury wymaga wreszcie dokładnego rozważenia obieranej strategii procesowej tak, aby podejmowane na drodze sądowej kroki miały wszelkie szanse doprowadzenia do oczekiwanego rezultatu.

Rzeczpospolita

© Wszystkie prawa zastrzeżone

Zadna część jak i całość utworów zawartych w dzienniku nie może być powielana i rozpowszechniana lub dalej rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakiegokolwiek sposób (w tym także elektroniczny lub mechaniczny lub inny albo na wszelkich polach eksploatacji) włącznie z kopiowaniem, szeroko pojętą digitalizacją, fotokopiowaniem lub kopiowaniem, w tym także zamieszczaniem w Internecie - bez pisemnej zgody PRESSPUBLICA Sp. z o.o. Jakiegokolwiek użycie lub wykorzystanie utworów w całości lub w części bez zgody PRESSPUBLICA Sp. z o.o. lub autorów z naruszeniem prawa jest zabronione pod groźbą kary i może być ścigane prawnie.